

Sygn. akt: III AUa 1673/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lipca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Iwona Szybka (spr.)

Sędziowie: SSA Jolanta Wolska

SSO del. Dorota Rzeźniowiecka.

Protokolant: sekr. sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 18 lipca 2013 r. w Łodzi

sprawy **G. L.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o wysokość kapitału początkowego,

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 11 października 2012 r., sygn. akt: VIII U 178/12;

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie drugim w ten tylko sposób, że przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Łodzi adwokatowi A. K. kwotę 73,80 (siedemdziesiąt trzy 80/100) złotych tytułem nieopłaconej pomocy udzielonej z urzędu;

2. oddala apelację w pozostałej części;

3. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Łodzi adwokatowi A. K. kwotę 147,60 (sto czterdzieści siedem 60/100) złotych tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w drugiej instancji.

Sygn. akt: III AUa 1673/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 grudnia 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ponownie ustalił wartość kapitału początkowego G. L. na dzień 1 stycznia 1999 roku w wysokości 92 421, 89 złotych.

Od powyższej decyzji odwołanie wniosła G. L. kwestionując jej prawidłowość oraz uznając ją za krzywdzącą.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie. Zdaniem organu rentowego sposób obliczenia wartości kapitału początkowego ubezpieczonej jest zgodny z obowiązującymi w tym zakresie przepisami. G. L. ma ustalone prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy (w wysokości 779, 47 złotych)

oraz prawo do dodatku pielęgnacyjnego (w wysokości 186, 71 złotych). Kapitał początkowy ubezpieczonej został ustalony decyzją z dnia 24 listopada 2011 roku. Zaskarżoną decyzją 9 grudnia 2011 roku kapitał początkowy ustalony został ponownie w tej samej wysokości. Ponadto organ rentowy wskazał, iż w obliczeniach nie uwzględniono okresu prowadzenia przez G. L. działalności gospodarczej w okresie od 1 kwietnia 1992 roku do dnia 1 lipca 1997 roku wobec nie opłacania przez ubezpieczoną składek na ubezpieczenie społeczne.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 11 października 2012 roku Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie G. L..

Powyższe orzeczenie poprzedziły następujące ustalenia faktyczne:

G. L. urodziła się (...) roku. W okresie od 1992 roku do

1 lipca 1997 roku prowadziła działalność gospodarczą, w trakcie której nie odprowadzała składek na ubezpieczenie społeczne. Ubezpieczona ma ustalone prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w wysokości 779, 47 złotych oraz prawo do dodatku pielęgnacyjnego w wysokości 186, 71 złotych. Decyzją z dnia 24 listopada 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił kapitał początkowy G. L. na dzień

1 stycznia 1999 roku w wysokości 92 421, 89 złotych. Do obliczeń organ rentowy przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 762, 93 złotych oraz okresy składkowe w wymiarze 18 lat, 1 miesiąca i 29 dni oraz 8 miesięcy i 4 dni okresów nieskładkowych. Dokonując ponownego ustalenia kapitału początkowego organ rentowy ustalił wysokość kapitału ponownie na kwotę 92 421, 89.

W świetle tak poczynionych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż odwołanie ubezpieczonej jest bezzasadne. Zdaniem Sądu I instancji decyzja organu rentowego wydana została prawidłowo, a kapitał początkowy ustalony zgodnie

z obowiązującymi w tym zakresie przepisami. W ocenie Sądu fakt nie odprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne wykluczył możliwość zaliczenia do stażu pracy G. L. okresu prowadzenia przez nią działalności gospodarczej. Sąd I instancji oddalił również wniosek pełnomocnika ubezpieczonej o odroczenie rozprawy i potraktowanie kolejnych pism wnioskodawczyni, jako odwołań od innych (niesprecyzowanych) decyzji organu rentowego w sprawie. W związku z powyższym Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie.

Powyższe orzeczenie zaskarżyła G. L. uznając rozstrzygnięcie Sądu

I instancji za krzywdzące, a ustalenia organu rentowego w przedmiocie wysokości kapitału początkowego za nieprawidłowe. W związku z powyższym, ubezpieczona wniosła o zmianę wyroku Sądu Okręgowego i przeliczenie wysokości przyznanego jej świadczenia emerytalnego.

W dniu 29 listopada 2012 roku do Sądu Okręgowego wpłynęła apelacja pełnomocnika G. L.. Skarżący zarzucił orzeczeniu:

1. naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść orzeczenia przez uchybienie art. 467 § 1 i 2 k.p.c., oraz art. 468 § 1 i 2 k.p.c., a polegające na zaniechaniu przez Sąd Okręgowy w Łodzi wstępnego zbadania sprawy wywołanej wniesieniem przez G. L. pism procesowych:

- w dniu 19 czerwca 2012 roku w sprawie decyzji organu rentowego ustalającej wysokość świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 9 grudnia 2011 roku;

- w dniu 11 lipca 2012 roku w sprawie decyzji organu rentowego ustalającej wysokość świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz wyrównania tego świadczenia z dnia 22 czerwca 2012 roku, a następnie zaniechaniu przeprowadzenia czynności wyjaśniających

w zakresie podstaw i zakresu zgłoszonych żądań, pozostawieniu wymienionych pism bez biegu, a w konsekwencji nierozpoznanie przez Sąd w zaskarżonym wyroku istoty sprawy;

2. naruszenie zasad współżycia społecznego przez odmowę zaliczenia do okresów nieskładkowych przyjętych do ustalenia kapitału początkowego okresu prowadzenia przez ubezpieczoną działalności gospodarczej od 1 kwietnia 1992 roku do 1 lipca 1997 roku pomimo nieopłacenia przez G. L. składek na ubezpieczenie społeczne w skutek działania w błędnym przeświadczeniu o braku takiego obowiązku, wywołanym błędnym pouczeniem, w wyniku czego wysokość kapitału początkowego ustalonego na dzień 1 stycznia 1999 roku została zaniżona o kwotę 5 857, 99 zł;

3. w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania – w zakresie przyznania wynagrodzenia z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu - naruszenie § 2 ust. 3 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu z dnia 28 września 2002 roku (Dz.U. Nr 1 63, póź. 1 348) w brzmieniu nadanym przez Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 października 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Oz. U. z 2005 r. nr 219, póź. 1873) oraz art. 146 a pkt. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług (Dz.U. Nr 54, póź. 535, z póź. zm. w brzmieniu nadanym art. 19 ust. 5 ustawy z dnia 26 listopada 2010 roku o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej (Dz.U. z 2010 r. nr 236, póź. 1578) poprzez zastosowanie błędnej stawki podatku VAT i wnosząc w tym zakresie o zmianę zaskarżonego orzeczenia przez przyznanie kosztów pomocy prawnej z urzędu w kwocie 73,80 zł.

W związku z powyższym pełnomocnik ubezpieczonej wniósł:

1. odnośnie zarzutu nr 1 – na zasadzie art. 386 § 4 k.p.c. z powodu nie rozpoznania istoty sprawy – o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Łodzi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania;

2. odnośnie zarzutu nr 2 – o zmianę zaskarżonego wyroku przez ustalenie, że wysokość kapitału początkowego ustalonego zaskarżoną decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Ł. z dnia 9 grudnia 2011 roku, znak (...) – 2011 dla ubezpieczonej G. L. na dzień 1 stycznia 1999 roku wynosi 98 279, 97 zł i nakazanie organowi rentowemu ponownego ustalenia kapitału początkowego.

3. odnośnie zarzutu nr 3 - o zmianę zasądzzonego orzeczenia o kosztach przez zasądzenie wynagrodzenia z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w kwocie 73, 80 zł.

Ponadto, pełnomocnik ubezpieczonej wniósł o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu z tytułu udziału w postępowaniu wywołanym wniesieniem apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna jedynie w części, a mianowicie co do wysokości kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonej z urzędu w pierwszej instancji.

W pozostałym zakresie apelacja jest bezzasadna i podlega oddaleniu.

Sąd Apelacyjny uznał, iż zaskarżony wyrok Sądu I instancji, poza kwestią wysokości wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu, jest prawidłowy i znajduje oparcie zarówno zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, jak i obowiązujących przepisach prawa. Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe, dokonał analizy zebranych dowodów, nie naruszając zasady swobodnej ich oceny i w oparciu o zasadnie przyjęty stan faktyczny sprawy prawidłowo zastosował konkretnie przywołane przepisy prawa materialnego. Sąd Apelacyjny podzielił więc ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego i przyjął je za własne.

Zgodnie z treścią art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;

2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;

3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

Okresy składkowe, o których mowa w art. 6, to między innymi okresy ubezpieczenia i okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości określonej w przepisach o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych oraz w przepisach wymienionych w art. 195 pkt 1-4 i 8. W punkcie 4 art. 195 wymieniona została ustawa z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin. Zgodnie z treścią art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin, obowiązującą od

1 marca 1977 r. do 31 grudnia 1998 r., obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu określonymu ustawą, podlegały osoby fizyczne prowadzące na własny rachunek działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. W myśl art. 2 ust.

1 ubezpieczeniu nie podlegały osoby prowadzące działalność określoną w art. 1, które były równocześnie pracownikami zatrudnionymi w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa wymiaru obowiązującego w danym zawodzie albo mające ustalone prawo do emerytury lub renty, chyba że zgłoszą wniosek o objęcie ubezpieczeniem.

Zgodnie zaś z art. 4 pkt 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, okres ubezpieczenia, to okres opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz okres nie opłacania składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek, o którym mowa w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych.

Z zaskarżonej decyzji wynika, że do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego organ rentowy przyjął wskaźnik wysokości podstawy wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy w wysokości 62,49%. Z decyzji rentowej wynika natomiast, że wskaźnik ten ustalony został na podstawie wynagrodzeń z lat od 01.1989 do 31.12.1993. Odnośnie stażu, to organ rentowy uwzględnił do kapitału początkowego okresy składkowe: 18 lat, 1 miesiąc, 29 dni – łącznie 217 miesięcy, czyli w takim samym wymiarze jak do renty, oraz okresy nieskładkowe: 2 lata, 6 miesięcy, 24 dni – łącznie 30 miesięcy, czyli w wymiarze większym niż do renty. Z Wykazu Wprowadzonych Okresów Ubezpieczonego wynika, że wnioskodawczyni ma uwzględniony do obliczenia kapitału początkowego, jako okres składkowy i nieskładkowy, między innymi okres od 21 czerwca 1990r. do 24 marca 1994r.

W tym okresie wnioskodawczyni była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w ZOZ Ł. jako salowa. (świadczenie pracy k. 12 akt rentowych). Zatem zarzut nie uwzględnienia okresu od 1 kwietnia 1992 r. do 24 marca 1994 r. należy uznać za bezzasadny. Zaliczenie tego okresu nie wynikało jednakże z uwzględnienia prowadzenia działalności gospodarczej, a z uwzględnienia powyższego okresu zatrudnienia. Jak wynika bowiem ze znajdującego się w aktach rentowych zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (k. 12) G. L. w okresie od 21 czerwca 1990 r. do 24 marca 1994 r. była zatrudniona jako pracownik w pełnym wymiarze czasu pracy. Okoliczność ta powodowała, że nie podlegała ona ubezpieczeniu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, co

w konsekwencji oznacza, że nie opłacała składek na ubezpieczenie społeczne. Decyzją z dnia 19 maja 1993r. została wyłączona z ubezpieczenia społecznego z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej z uwagi na zatrudnienie w pełnym wymiarze czasu pracy. Odnośnie pozostałego, nieuwzględnionego przez ZUS okresu od 25 marca 1994r. do 1 lipca 1997r., to wskazać należy, że w tym czasie wnioskodawczyni była już wyłączona z ubezpieczeń społecznych

(decyzją z dnia 19 maja 1993r.), a ponadto pobierała rentę z tytułu niezdolności do pracy (decyzja z dnia 5 kwietnia 1994r. przyznająca rentę od 25.03.1994). Zgodnie

z treścią zacytowanego wyżej artykułu 2 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu osób prowadzących działalność gospodarczą, wnioskodawczyni jako osoba mająca ustalone prawo do renty nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu. Mogłaby podlegać temu ubezpieczeniu tylko wówczas, gdyby zgłosiła wniosek o objęcie ubezpieczeniem. Takiego wniosku G. L. nie złożyła. Nie mniej wyjaśnić należy, że nie sam fakt zgłoszenia wniosku

o objęcie ubezpieczeniem, ale opłacenie składek na to ubezpieczenie byłby podstawą do zaliczenia okresu od 25 marca 1994r. do 1 lipca 1997r. Tymczasem z niekwestionowanych ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że G. L. za w/w okres składek na ubezpieczenie społeczne nie zapłaciła. Ustalenia te znajdują potwierdzenie w wyjaśnieniach wnioskodawczyni i w aktach rentowych. Zatem okres od 25 marca 1994 r. do 1 lipca 1997r., to okres tylko pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, a ten nie jest wymieniony

w art. 6 ani w art. 7 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zatem nie podlega zaliczeniu do stażu przy ustalaniu kapitału początkowego.

Kapitał początkowy wnioskodawczyni został obliczony z wynagrodzeń, które stanowiły podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w okresie 01.1989 – 31.12.1993. Z Wykazu Wprowadzonych Dochodów Ubezpieczonego wynikają wysokości przyjętych wynagrodzeń. Wnioskodawczyni wysokości tych nie kwestionowała. Jedyne jej zarzut sprowadzał się do nie uznania przez ZUS okresu prowadzenia działalności gospodarczej od 1 kwietnia 1992r. do 1 lipca 1997r. Odnośnie okresu od 1.04.1992r. do 24.03.1993r. wyjaśnione zostało powyżej, że okres ten wbrew zarzutom wnioskodawczyni, został zaliczony do stażu ubezpieczeniowego. Odnośnie natomiast okresu od 25.03.1994 r. do 1.07.1997 r., to okres ten nie został przez organ rentowy zaliczony, bo był to okres pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, za który wnioskodawczyni nie zapłaciła składek na ubezpieczenie społeczne. Stanowisko organu rentowego odnośnie nie zaliczenia tego okresu należy uznać za prawidłowe i znajdujące uzasadnienie w przepisach prawa, o czy była mowa powyżej. Jeżeli natomiast intencją wnioskodawczyni było doliczenie do podstawy wymiaru kapitału początkowego składek na ubezpieczenie społeczne od działalności gospodarczej, to wyjaśnić należy, że skoro składek te nie zostały przez wnioskodawczynię zapłacone, to nie było czego doliczyć. Lektura akt rentowych dowodzi, że wnioskodawczyni była informowana przez organ rentowy zarówno o zaliczeniu do stażu ubezpieczeniowego okresu od 1.04.1992r. do 24.03.1994r. jak i o braku możliwości zwiększenia podstawy wymiaru renty o dochód stanowiący podstawę wymiaru składek, z uwagi na nie opłacenie składek z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej (k. 28 akt rentowych). Jakkolwiek więc akta rentowe potwierdzają, że wnioskodawczyni prowadziła działalność gospodarczą w roku 1993, 1994, 1995, 1996, 1997 i uzyskiwała z niej dochód, to wobec nie opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu tej działalności, ustalony zaskarżoną decyzją kapitał początkowy jest prawidłowy.

Zamierzonego skutku nie mógł osiągnąć również zarzut naruszenia przepisów postępowania, a to art. 467 § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 468 § 1 i 2 k.p.c. Sąd Apelacyjny nie stwierdził bowiem, żadnych nieprawidłowości w postępowaniu Sądu I instancji w zakresie wstępnej weryfikacji sprawy. W szczególności, za uchybienie przepisom procesowym, nie można było uznać postępowania Sądu Okręgowego w zakresie kolejnych pism procesowych ubezpieczonej tj. pisma z dnia 19 czerwca 2012 roku oraz pisma z dnia 11 lipca 2012 roku. Nie sposób bowiem interpretować ww. pism jako odwołań od bliżej nieokreślonych decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z treścią art. 477⁹ § 1 k.p.c. odwołanie od decyzji organów rentowych wnosi się na piśmie do organu, który wydał decyzję lub do protokołu sporządzonego przez ten organ. Stosownie zaś do treści art. 477¹⁰ § 1 k.p.c. odwołanie powinno zawierać m.in. oznaczenie zaskarżonych decyzji. Pisma G. L. wniesione zostały wprost do Sądu Okręgowego. Co więcej, poza ogólnikowym kwestionowaniem prawidłowości wyliczeń organu rentowego, nie zawierają wskazania konkretnych decyzji, od których, zdaniem pełnomocnika ubezpieczonej, miałyby stanowić odwołania. Okoliczności tych nie doprecyzowano, ani w toku postępowania przed Sądem

I instancji, ani w apelacji, ani wreszcie przed Sądem Apelacyjnym. W związku z powyższym Sąd Apelacyjny nie znalazł żadnych podstaw do kwestionowania prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego zawartego w punkcie 1 wyroku.

Niemniej jednak, Sąd Okręgowy nie ustrzegł się błędu w zakresie wysokości kwoty przyznanej pełnomocnikowi G. L. – adw. A. K.. Sąd

I instancji przyznał mu bowiem, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej stronie z urzędu, kwotę 73, 20 złotych, uwzględniając w niej kwotę podatku VAT w wymiarze 22 % stosownie do treści § 2 pkt. 3 rozporządzenia ministra sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Zgodnie jednak z obowiązującym od dnia 1 stycznia 2011r. brzmieniem art. 146 a pkt. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług, stawka podatku wynosi 23 %. W związku z powyższym wynagrodzenie pełnomocnika ubezpieczonej z tytułu postępowania przed Sądem I instancji określone powinno zostać na kwotę 73, 80 złotych.

Mając na powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok jedynie w zakresie kwoty przyznanej adwokatowi A. K. z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, zaś stosownie do art. 385 k.p.c. oddalił apelację w pozostałym zakresie.

Ponadto, stosownie do treści art. § 13 ust. 1 pkt. 2 w zw. z § 12 ust. 2 i § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.), Sąd Apelacyjny przyznał od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi kwotę 147, 60 złotych (uwzględniając w tym kwotę 23 % podatku VAT) tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w drugiej instancji.